

SUOMEN COLLIEYHDISTYS RY:N

LIITE KOIRAN KAUPPASOPIMUKSEEN

Kaikilla koirille esiintyy perinnöllisiä sairauksia eivätkä colliet eroa tässä muista roduista. Suurin osa näistä sairauksista periytyy resessiivisesti (piilevästi) eli koira voi kantaa sairautta perimässään niin, ettei sitä voi havaita. Siksi onkin mahdollista, että kasvattaja tulee yhdistäneeksi kaksi tällaista koiraa ja lopputuloksena syntyykin sairas / viallinen yksilö. Usein piilevät viat puhkeavat vasta myöhemmällä iällä eikä niitä voi mitenkään ennakoita. Myös pennun uudessa kodissaan sama hoito ja ennalta-arvaamattomat ulkoiset tekijät vaikuttavat merkittävästi vikojen ja sairauksien puhkeamiseen.

Ostajan tulee huomioida, että hän ostaa pennun siinä kunnossa kuin se luovutushetkellä on. On huomattava, että kaikki synnynnäiset sairaudet ja viat eivät ole perinnöllisiä eivätkä kaikki perinnölliset sairaudet ole synnynnäisiä. Ostajan on hyvä kertoa kasvattajalle kaikki koiransa merkittävät terveysasiat, jotta kasvattajalla on mahdollisuus huomioida ne jalostusohjelmassaan tarpeen mukaan. Suomen Collieyhdistys ry suosittelee, että pennut luovutetaan terveystarkastettuina ja virallisesti silmätarkastettuina. Jos koiralle on suoritettu terveystutkimuksia, todistukset ja lausunnot luovutetaan ostajalle.

Korvattavat viat

Vika	Toteaminen	Perinnöllisyys	Vian merkitys koiran elämään
Kivesvika	Voidaan todeta vuoden iässä, esiintyy roduissa jonkin verran	Perinnöllinen, kivesvikaista urosta ei saa käyttää jalostukseen	Jos kivekset sijaitsevat vatsaontelossa, kastrointi voi olla järkevää syöpäriskin hallitsemiseksi koiran ollessa muutama vuoden ikäinen
Napatyrä	Esiintyy jonkin verran	Ainakin jossain määrin perinnöllinen	Eläinlääkärin suositellessa leikkausta kasvattaja maksaa leikkaukset, jonka jälkeen tyrä ei vaikuta koiran elämänlaatuun

Ei yleensä korvattavat viat

PEVISA-sairaudet (Suomen Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma)

Vika	Toteaminen	Perinnöllisyys	Vian merkitys koiran elämään
Lonkkanivel-dysplasia	Voidaan todeta röntgentutkimuksella vähintään 12 kk ikäisellä koiralla (sk n. 1 %, pk n. 20 %)	Selvästi perinnöllinen, mutta myös ympäristötekijät, kuten liikunta ja ravinto vaikuttavat	Lieväasteisena harvemmin vaikuttaa koiran elämänlaatuun. Vakavat asteet harvinaisia.
Kyynär-nivel-dysplasia	Voidaan todeta röntgentutkimuksella vähintään 12 kk ikäisellä koiralla (suh-teellisen harvinainen n. 4 %)	Selvästi perinnöllinen, mutta myös ympäristötekijät, kuten liikunta ja ravinto vaikuttavat	Lieväasteisena harvemmin vaikuttaa koiran elämänlaatuun. Vakavat asteet harvinaisia.
Collie Eye Anomaly (CEA)	Alle vuoden ikäiselle koiralle annettu lausunto on voimassa vuoden, yli 12 kk iässä voidaan antaa lopullinen lausunto. CEA ei ole sairaus, vaan vika, jolta puuttuu sairaudelle tyypillinen eteneminen. Koiralla siis joko on muutos silmänpohjassaan tai ei ole.	Resessiivisesti perinnöllinen, testattavissa geenitestillä:	
		CRD (yleisin)	Ei vaikutusta koiran näkökykyyn tai elämänlaatuun
		Coloboma (harvinainen, sk < 1 %, pk < 4 %)	Vaikutus koiran näkökykyyn riippuu muutoksen koosta ja sijainnista
		Ablaatio (harvinainen, alle 1 %) HUOM! Jos verkkokalvo irtoaa tapaturmaisesti, kyseessä ei ole CEA-ablaatio.	Jos verkkokalvo irtoaa kokonaan, silmä sokeutuu

Geenitestattavat viat/sairaudet

Vika	Toteaminen	Perinnöllisyys	Vian merkitys koiran elämään
CEA	Vika voidaan todeta geenitestillä.	Resessiivisesti perinnöllinen, koiralla voi olla CEA, vaikka se näyttäisi kliinisesti terveeltä. Testi ei kerro vaikeusastetta.	Kts. PEVISA-sairaudet. Suurin osa muutoksista ei vaikuta koiran näkökykyyn, mutta äärimmäisissä tapauksissa koira voi sokeutua verkkokalvon irrotessa.
DM degeneratiivinen myelopatia	Alttius voidaan todeta geenitestillä.	Resessiivisesti perinnöllinen, sairaus voi puhjeta alttiiksi (DM/DM) todetulla koiralla seniori-iässä, kantajat (N/DM) ja terveet (N/N) koirat eivät sairastu	Edetessään aiheuttaa takaraajojen halvaantumisen. Ennen sairastumista myös alttiit koirat voivat elää täysin normaalia elämää. Ei parantavaa hoitoa.
MDR1 multidrug resistance	Yliherkkyys voidaan todeta geenitestillä.	Resessiivisesti perinnöllinen, myös kantajat (+/-) voivat olla herkempiä joillekin lääkeaineille.	Yliherkät (-/-) koirat voivat saada hyvinkin voimakkaita reaktioita tietyistä lääkeaineista. Kasvattaja kertoo näiden omistajille vältettävistä lääkkeistä. Muuten ei vaikuta koiran elämään. Listaus vaarallisista lääkeaineista saatavilla scy.fi -sivustolta.

Muut sairaudet

Vika	Toteaminen	Perinnöllisyys	Vian merkitys koiran elämään
Muut silmä-sairaudet	Voidaan havaita silmätarkastuksessa. Alle vuoden ikäisen koiran silmätarkastus on voimassa vuoden. Lopullinen lausunto voidaan antaa 12 kk täyttäneelle koiralle.	Yleisimpiä perinnöllisiä muutoksia ovat ylimääräiset ripset ja PPM. Harvinaisina myös PHTVL/PHPV, mikroftalmia, harmaakaihi (HC), kuivasilmäisyys, pannus. PRA:ta ei ole tavattu Suomessa.	Ylimääräiset ripset voivat ärsyttää ja aiheuttaa silmätulehduksia, ne voidaan poistaa kirurgisesti. PPM ei yleensä vaikuta näkökykyyn. Muut mainitut sairaudet ovat ongelmallisempia ja voivat aiheuttaa sokeutumista, mutta niiden esiintyvyys on erittäin alhainen.
Selkä SP, LTV, VA	LTV- ja VA-lausunnot voi saada 12 kk täyttäneelle koiralle, SP-lausunnon 24 kk täyttäneelle koiralle. Röntgenkuva otetaan usein lonkkakuvauksen yhteydessä.	Selkiä kuvataan vielä suhteellisen vähän. Erityisesti LTV-muutoksia on suhteellisen paljon, mutta ne ovat usein lieviä. VA-muutosten syy on useimmiten puuttuva viimeinen kylkiluupari.	Oireilevia selkävikaisia collieita on vain vähän. Viimeisen kylkiluuparin puuttuminen ei aiheuta ongelmia kyseiselle koirayksilölle. Selkävikojen esiintyvyyttä ja niiden aiheuttamia ongelmia seurataan yhdistyksen toimesta.
EPI, haiman vajaatoiminta	Voidaan todeta verikokeella oireilevalta (jatkuva ripuli, valtava ruokahalu, laihtuminen) koiralta.	Esiintyvyys < 1 % pitkäkarvaisilla collieilla. Parantumaton sairaus.	Sairastunut koira tarvitsee jokaisen ateriansa yhteydessä haimaentsyymiä (keino-koista tai raakaa sianhaimaa) loppuelämänsä ajan. Pieni osa koirista ei vastaa hoitoon.
Epilepsia	Diagnosoidaan poissul-kemalla muut kohtauksia aiheuttavat tekijät.	Esiintyy noin 1 % koirista. Erilaisia lääkitysmahdollisuuksia.	Pahimmillaan eutanasiaan johtava. Suurella osalla kohtaukset lieviä ja lääkitys auttaa.
Kilpirauhasen vajaatoiminta	Voidaan todeta verikokeella oireilevalta koiralta.	Esiintyy jonkin verran. Hoitona jatkuva lääkitys.	Hoitamattomana aiheuttaa lukuisia erilaisia oireita. Vastaa yleensä erittäin hyvin lääkitykseen.
Dermatomyositis	Voidaan todeta ihotautilääkärillä raapenäytteestä. Sairautta vastaan on olemassa myös geenitesti.	Suomalaisessa kannassa harvinaisen.	Lievimmissä muodoissa tuskin huomattavissa oleva ihomuutos nuoren koiran kuonossa. Vakavimmillaan eutanasiaan johtava, myös lihaksistoon vaikuttava sairaus.
Purentaviat	Voidaan yleensä todeta vasta hampaiden vaihduttua.	Kapea-asentoisia kulmahampaita, hammaspuutoksia ja yläpurentoja esiintyy. Muut purentaviat harvinaisia.	Suurin osa purentavioista ei haittaa koira. Jos kulmahammas rikkoo kasvaessaan kitalaen tai ikenen on sitä joko lyhennettävä tai se on poistettava.

Edellä mainittujen sairauksien lisäksi collieilla on harvinaisina tavattu useita, perinnöllisiksi luokiteltuja sairauksia. Tarkempaa tietoa saat Suomen Collieyhdistys ry:n sivuilta (scy.fi). Perinnöllisten sairauksien lisäksi rodulla on todettu

Kasvattajan korvausvastuu

Kasvattajan korvausvastuuseen vaikuttavat vian ilmenemiskä, vakavuus ja vian merkitys koiran elämänlaadulle sekä käyttötarkoitukseksi. Kasvattaja kirjaa kauppasopimukseen ne viat ja sairaudet, joiden vaikutuksesta koiran elämään ja käyttöön hän on kertonut ostajalle. Samalla hän vakuuttaa kertoneensa tietonsa kyseisen koiran perimään sisältyvistä riskeistä sairastua eri sairauksiin. Ostaja hyväksyy allekirjoituksellaan, että koira kantaa väistämättä perimässään piilevänä lukuisiin eri sairauksiin altistavia geenivirheitä, ja on mahdollista, että koira myöhemmin sairastuu vikoihin ja sairauksiin, jotka eivät ole luovutushetkellä havaittavissa. Tämä tiedoksi ei poista kasvattajan korvausvastuuta vakavien, koiran elämää hanka-

mm. allergioita, syöpiä ja sisäelinten synnynnäisiä muutoksia ja rappeumasairauksia. Nämä eivät kaikki ole perinnöllisiä, mutta osaan niistä voi vaikuttaa perinnöllinen alttius sairastua.

loittavien tai merkittävästi lyhentävien vikojen ja sairauksien osalta. Hankitut ja vanhuusiän sairaudet eivät kuulu kasvattajan vastuun piiriin. Korvausvastuu rajoittuu kaupan purkuun (jolloin koira palautetaan kasvattajalle), täyden myyntihinnan palauttamiseen tai kasvattajan aloitteesta uuteen pentuun (tai seuraavan pennun osittaiseen hinnanalennukseen). Myyntihetkellä tiedossa olevia vikoja ja sairauksia ei korvata, vaan ne huomioidaan myyntihinnassa alennuksena. Korvausta hakiesaan omistajan on todennettava vika tai sairaus ja sen laatu (kasvattajan oma havainto tai eläinlääkärin lausunto), sekä erityisesti luustovikojen ja sisäelinsairauksien osalta se, että kasvattajan antamia hoito- ja ruokintasuosituksia on noudatettu.

Allekirjoitukset

Paikka ja aika: _____

Myyjä: _____

Ostaja: _____

Lisätietoa

Tämä kauppasopimuksen liite on Suomen Collieyhdistys ry:n jäsenkasvattajilleen laatima kooste rodun tärkeimmistä perinnöllisistä ter-veysuhista 2020-luvun tietämyksen mukaan. On itsestään selvää, että kaikkea tarpeellista tietoa ei voida painaa yhteen paperiin, mutta suosittelemme tutustumaan rodun jalostuksen tavoiteohjelmaan ja rohkeasti juttelemaan kasvatta-

jan kanssa mieltä askarruttavista asioista. Suosittelemme myös liittymistä jäseneksi Suomen Collieyhdistykseen! Jäsenetuna saat muun muassa neljä kertaa vuodessa ilmestyvän Colliesanomaton -lehden, jossa kerrotaan rotujen ajankohtaisista asioista. Uusin, virallinen tieto myös terveysasioista löytyy lehdestä. Yhdistykseen voit liittyä näppärästi scy.fi -sivustolla!